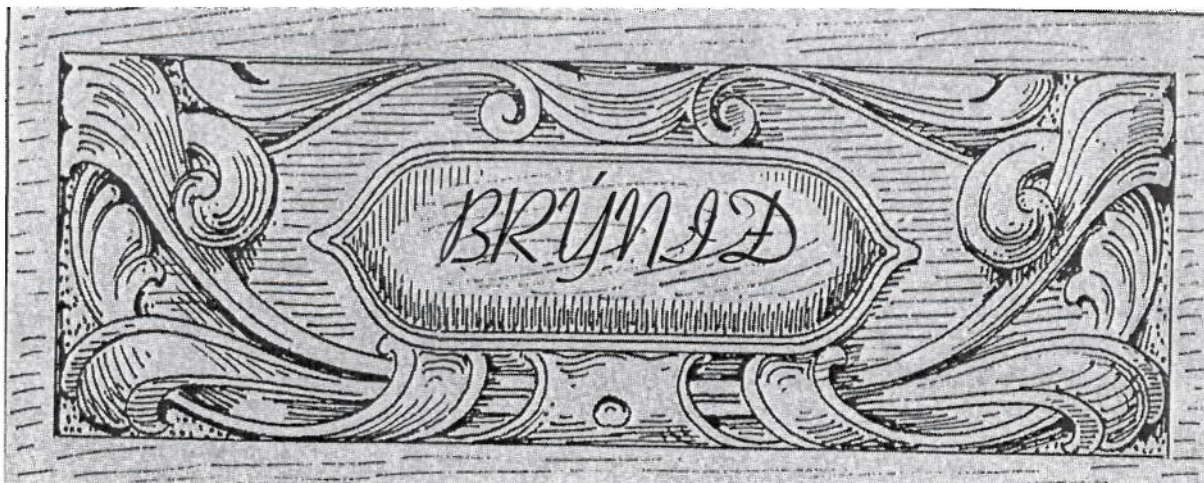

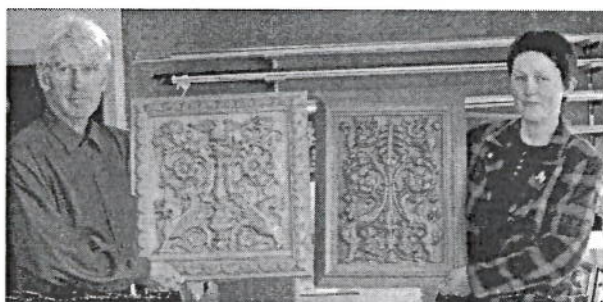

5. árg. 3. tbl Tréttablað Félags áhugamanna um tréskurð nóvember 2000

Sveinspróf árið 2000

Það er ánægjulegt að segja frá því hér að tveir félagar okkar luku sveinsprófi í myndskurði í maí síðastliðnum, þau Anna Lilja Jónsdóttir og Örn Sigurðsson. Prófið tók rúman mánuð og prófverkefnið voru útskorin spjöld í endurreisnar stíl (renessans). Prófdómarar voru Jón Hannesson húsasmíðameistari og Sveinn Ólafsson myndskurðarmeistari.

Enginn hafði útskrifast sveinn í myndskurði í 46 ár. Sá síðasti sem tók próf var Egill Sveinsson. Hann lærði hjá Ríkarði Jónssyni myndskera og lauk sveinsprófi í júní 1954. Má segja að viðleitni félagsins frá haustinu 1996 þess efnis að fá Iðnskólann í Reykjavík til að hefja

kennslu í myndskurði í kvöldskólanum, hafi borið þennan árangur.

Kröfurnar eru á þá leið, að þeir sem lokið hafa námi í húsgagnasmíði taki 18 einingar í myndskurði, 4 einingar í fríhændisteikningu og fari svo á tveggja ára námssamning hjá myndskurðarmeistara, eða ef það er ekki hægt þá ljúki þeir 30 einingum í myndskurði og 4 einingum í fríhændisteikningu til viðbótar. Próftakarnir útskrifuðust báðir úr myndskurði frá Iðnskólanum í Reykjavík vorið 1999, eftir að hafa numið útskurð þar í kvöldskólanum hjá Sveini Ólafssyni myndskera. Áður höfðu þau stundað nám um tíma í Skurðlistarskóla Hannesar Flosasonar og Örn einnig notið leiðsagnar Friðriks Friðleifssonar myndskera, sem látinn er fyrir nokkrum árum. Örn er húsgagnasmíðameistari, en Anna Lilja útskrifaðist úr húsgagnasmíði frá Iðnskólanum í

Reykjavík í desember 1998. Vonandi verður þetta til þess að auka áhuga á útskurðinum og fleirum hvatning.

Einnig er gaman að geta þess, að í skólanum í Hjerleid í Noregi hefur lengi verið hægt að nema útskurð til sveinsprófs. Tveir íslendingar hafa stundað þar nám, þau Þórhallur Hólmgeirsson og Elsa Þóra Eggertsdóttir.

Vorsýning 2000

Stærsta verkefni stjórnar og sýningarnefndar á síðasta starfsári félagsins var skipulagning og uppsetning hinnar árlegu vorsýningar félagsins. Yfirskrift sýningarinnar var að þessu sinni Landnám-Kristnitaka. Sýningin var haldin í safnaðarheimili Háteigssóknar. Þetta var 6. sýning félagsins og sýndu 13 félagsmenn verk sín ásamt heiðursgesti sýningarinnar, sem var Helgi Angantýsson, myndskurðarmeistari. Aðsókn að sýningunni var með besta móti.

Efnisyfirlit

Sveinspróf árið 2000	1
Vorsýning 2000	1
Viðtal við Svein Ólafsson, myndskera	2-3
Dagskrá til áramóta	4
Frá aðalfundi og formanni	4

Viðtal við Svein Ólafsson, myndskurðarmeistara

Við Sigurður Kristjánsson og Vilhjálmur Siggeirsson tókum nýlega viðtal við Svein Ólafsson myndskurðarmeistara fyrir Brýnið. Hann var fyrsti heiðursgestur á sýningu Félags áhugamanna um tréskurð og hefur haldið erindi um íslenskan tréskurð hjá félaginu.

Svein Ólafsson þarf vart að kynna, hann er einn af okkar færustu myndskerum, fjölhæfur hagleiksmaður, listamaður mikill eins og teikningar og myndskurður hans ber ótvíræðan vott um. Sveini er margt til lista lagt, hann

hefur treyst íslenskan myndskurð í sessi á þjóðlegum grundvelli. Sveinn er maður fróður, þrúðmenni mikið og hefur haft fjölmörg áhugamál um ævina og má í því sambandi nefna áhuga hans á ferðalögum um landið og skógrækt. Í stuttu viðtali er því miður ekki hægt að gera öllu þessu skil, en við vindum okkur að efniinu og spyrjum Svein fyrst um ætt og uppruna.

Ég er fæddur að Lambavatni á Rauðasandi, við vorum þrjú systkinin, faðir okkar hét Ólafur Sveinsson, bóndi og smiður á Lambavatni. Móðir okkar hét Halldóra Torfadóttir. Eldri var Magnús Torfi bróðir minn og yngri Halldóra systir. Ég ólst þarna upp fram undir tvítugt. Maður fór að heiman til að vinna hér og þar og fór þá fyrst til Patreksfjarðar og síðar til Reykjavíkur og var í ýmskonar vinnu, Bretavinnunni, við garðyrkjustörf og fleira. Einn vetur var ég í Handíðaskólanum, smíðadeildinni, áður en ég byrjaði í útskurðarnáminu í Iðnskólanum. Útskurðarnámið tók fjögur ár og var meistari minn Karl Guðmundsson. Hann var með sitt aðsetur að Laufásvegi 18a og leigði þar verkstæði hjá Benedikt Guðmundssyni húsgagnasmið.

Hvað varð til þess að þú valdir myndskurðinn sem ævistarf? Ég hygg að ég hafi alltaf haft gaman að því að smíða og tálga ýmskonar muni og mér leist ágætlega á þetta þegar ég var í Handíðaskólanum, smíðadeildinni, þá kynntist ég útskurðinum og ákvað að leggja hann fyrir mig.

Hver voru helstu viðfangsefnið í útskurði þegar þú hófst störf og hvaða myndskerum getur þú sagt okkur frá á þessum tíma.

Þegar ég byrjaði námið þarna var ákaflega mikið skorið í húsgögn, þá var í tísku að hafa sófaarmana, sófaborðin, stólana, jafnvel borð og skápa útskorið. Húsgagnavinnustofurnar kepptust við að hafa útskurðarmennina á sínum snærum svo það væri hægt að

koma með hlutina til þeirra. Nú þegar ég var að byrja að læra þá voru næstir okkur þarna á Laufásveginum, Ríkharður Jónsson á Grundarstíg 15, þá var hann með Wilhelm Beckman í vinnu. Upp á Óðinsgötu var Guðmundur Kristjánsson, hjá honum lærði Þráinn Árnason. Á Amtmannsstígunum var Marteinn Guðmundsson og Engilbert Ólafsson hafði lært hjá honum. Niðri á Túngötu, Uppsalakjallaranum var á þessum tíma Ágúst Sigurmundsson, svo ég telji nú upp þá sem voru næst mér. Annars er ég hér með með lista yfir iðnlærða myndskera á 20. öld sem Hannes Flosason hefur tekið saman og ég bætt við og hægt væri að birta hér í Brýninu til fróðleiks. (Listinn verður birtur næsta fréttablaði).

Sveinspróf tók ég 1950 og vann þá hjá Karli fyrstu mánuðina, en hann féll frá skömmu seinna, og tók ég þá við verkstæðinu og lauk því sem var oklárað af verkefnum. Seinna flyt ég upp á Freyjugötu og hafði þar vinnuaðstöðu í bílskúr. Á þessum árum kringum 1954 dettur mikið niður útskurður í húsgögn. Af Freyjugötunni flyt ég á Grettisgötu og er þar um sex ár. Aftur flyt ég mig um sett og nú á Skeggjagötuna þar sem ég hef haft vinnustofu síðan. Þá taka við allskonar tækifærisgjafir og var mismikið að gera á þessum árum. Ég minnst þess að eitt sumar var eiginlega ekkert að gera og ég fór í smíðavinnu austur á Hallormsstað til að breyta til og fá frískt loft annarsstaðar. Ég sá það fljótt að það borgaði sig ekki að fara frá, því það tók mánuði að vinna sig upp aftur, var ekki hægt að láta fólk koma að lokuðu verkstæðinu. Það var ekki mikið um stærri verk á þessum tíma, mest tækifærisgjafir, þó má td.

nefna veggskreytingu sem er í Dvalarheimili aldraðra sjómanna v/ Norðurbrún. Unnið var m.a. að ýmis konar kirkjuskreytingum og skirnarfontum. Eitt af þeim stóru verkum sem ég hef unnið við var endurgerð allra postulanna og kristmyndina í kirkjunni á Þingeyrum.

Einnig hef ég gert eftirmyndir af Maríumyndum, td. eftir Klaustur-Maríu sem kölluð hefur verið, en sú mynd er frá Skriðuklaustri. Fyrirmyndin er á

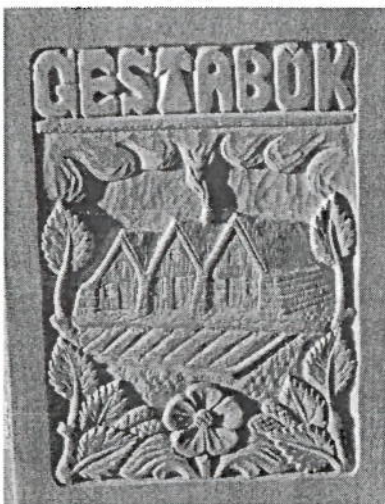
Þjóðminjasafninu og Maríumynd sem er nú í Landakotskirkju, var áður í kirkjunni á Reykhólum í Barðastrandasýslu. Ég gerði eftirmynd af þeirri styttnu og er hún nú í Reykhólakirkju. Fleiri slíkar myndir og aðrar sem komnar eru úr sínu umhverfi og fólk langar til að fá aftur þar sem þær voru. Nú fyrir stuttu gerði ég mynd af Ufsakristi fyrir Þjóðminjasafnið, þegar send var sýning til Noregs á gömlum íslenskum helgimyndum,

eins og Þór Magnússon sagði, gamla kristmyndin er orðin feyskin og ég þori ekki að fara að senda hana á milli landa og verðum að fá eftirmynd til að senda. Ennfremur vann ég nýlega mynd af Ufsakristi sem fór í stafkirkjuna í Vestmannaeyjum.

Sveinn var spurður að því hvað honum fyndist skemmtilegast að skera út. Það er mjög gaman að glíma við fjölbreytileg verkefni. Oft er það svo, að ef maður er td. ekki með fyrirmynd í huganum getur verið gott að gera fyrirmynd úr leir, td. gerði ég myndir af guðspjallamönnum, Andrési og Matteusi sem fóru í kirkjuna á Sauðárkróki. Ég lagði þá fyrst upp úr leir, þeir eru í 1 meters stærð. Það er betra að geta skoðað slíkar stytur frá öllum hliðum í stað teikninga og þá á allan hátt þægilegra að vinna eftir því þannig. Þessir guðspjallamenn voru verndardýrlingar kirknanna á Sjávarborg og Krossi, sem voru lagðar niður þegar kirkja var byggð á Sauðárkróki. Þegar henni var síðar breytt, mynduðust skápar sín hvoru megin við dyrnar og arkitektinum sem stóð fyrir breytingunum, Stefáni Jónssyni fannst tilvalið að fá þarna myndirnar af verndardýrlingum hinna kirknanna í forkirkjuna á Sauðárkróki.

Nú vita spyrjar að þú býrð yfir yfirgrípsmikilli reynslu af myndskurði og höfum séð hinar listfengu teikningar og ljósmyndir af mörgum verka þinna og viljum því spyrja hvort þú hafir fengist lengi við kennslu.

Ég hef frekar lítið fengist við kennslu, að vísu á fyrstu árunum eftir að ég lærði sagði ég til við kennslu í Handíðaskólanum hjá Lúðvík Guðmundssyni, en gafst upp á því, það voru allir með sömu járnin og þau voru notuð af svo mörgum að það fór hálfur tíminn í að brýna þau þegar

maður kom í tímann. Nú á seinni árum, 1995 og síðar fór ég að segja til við Kennaraháskólann, hjá handavinnukennurum sem áttu að útskrifast og einnig fór ég í að kenna á námskeiðum á vegum Iðnskólans og hefur aðsókn verið mjög góð að þeim námskeiðum. Á þessum námskeiðum er fólk komið mislangt í útskurði, bæði

óvant fólk, sem veit ekki hvernig á að halda á járnunum, en það sem háir mörgum er teikningin. Teikningin er mjög mikilvæg í myndskurðinum, að geta teiknað upp þau verkefni sem maður ætlar að gera. Oft er hægt að laga til teikningar. Í sjálfu sér þarf maður að vera það vel að sér í teikningu að geta teiknað upp mynstur og valið hvort verkefnið á td. að vera í norrænum stíl, gotneskum, endurreisnarstíl eða hvaða stíl á við í hvert skipti.

Það hefur oft verið spurt að því hvort maður taki ekki nema, en þegar maður veit ekki hvað liggur fyrir af verkefnum næstu vikuna eða mánuð, þá er vonlaust að taka mann í vinnu til fjögurra ára náms, þannig að það er eðlilegast að þetta færist inn í Iðnskólann og er sú raunin á núna. Þá ætti Iðnskólinn að geta verið í hlutverki meistara og hefur kennara á sínum vegum.

Það er mjög ánægjulegt að myndskurðurinn hefur verið endurvakinn með útskrift nýrra sveina. Á árinu hafa útskrifast sem sveinar þau Anna Lilja Jónsdóttir og Örn Sigurðsson, sem bæði hafa verið á mörgum námskeiðum og hafa bæði húsgagnasmíðapróf fyrir og tilskilinn tímafjölda. Þau hafa notið tilsagnar minnar. Það er mjög gleðilegt að þetta skuli endurnýjast, því það eru komin 47 ár frá því að síðast var sveinn útskrifaður í tréskurði.

Sveinn var spurður um stöðu myndskurðar á Íslandi. Þetta er ein af þeim greinum sem eru ýmist handverk, framleitt mikið af því sama eða listgrein ef búinn er til einn sérstakur hlutur sem er formaður eftir kúnstarinnar reglum. Hver framtíðin verður veit maður ekki. Nú um stundir virðist mér heldur vera að aukast áhugi fyrir útskornum munum og vona ég að það verði áframhald á því. Útskurðurinn hefur þróast hér á sérstakan hátt, við sjáum ekki nákvæmlega það sama sem unnið er hér og á Norðurlöndunum. Það er alltaf skaði ef að sú listgrein sem er farin að þróast á einum stað fellur niður, þess vegna vonar maður að það komi nýtt fólk áfram og taki við þessu og þrói og viðhaldi myndskurðarhefðinni.

Dagskrá til áramóta

Nám í útskurði við Hjerleid-skólann í Noregi

Elsa Þóra Eggertsdóttir sem lært hefur útskurð við Hjerleid-skólann, Dovre, í Guðbrandsdal, Noregi ætlar að fræða okkur um skólann og fyrirkomulag námsins þar. Hún tekur örugglega myndaalbúmin með sér. Þá ætlar Vilhjálmur Siggeirsson að segja frá námskeiði sem hann fór á sl. sumar í tvær vikur við sama skóla og sýna "video" frá þeirri ferð.

Félagsmenn eru hvattir til að fjölmenna á fundinn og taka með sér nýja félagsmenn.

Fundurinn verður haldinn mánudaginn 27. nóvember kl. 20:00 í kaffiteríu ÍSÍ að Engjavegi 6, við hliðina á Íþróttahöllinni í Laugardal.

Aðalfundur Félags áhugamanna um tréskurð árið 2000

Aðalfundur FÁT var haldinn í fundarsal ÍSÍ að Engjavegi 6 (við hliðina á Laugardalshöllinni) 11. október síðastliðinn. Dagskrá fundarins voru venjubundin aðalfundarstörf, skýrsla formanns, ársreikningur lagður fram og samþykktur, stjórnarkjör ásamt umræðum undir dagskrárliðnum önnur mál. Stjórnin var endurkjörin, nema Jón Adólf Steinólfsson gaf ekki kost á sér til áframhaldandi starfa í stjórn, en í hans stað var Friðgeir H. Guðmundsson kosinn meðstjórnandi. Jóni Adolfs eru þökkkuð óeigingjörn störf hans í þágu félagsins á umliðnum árum, en hann hefur setið í stjórn félagsins frá upphafi og var einn af hvatamönnum að stofnun þess ásamt formanni.

Stjórn félagsins er þannig skipuð:

Vilhjálmur G. Siggeirsson, form. s. 5537768/8639395

Bjarni Þór Kristjánsson, varaform. s. 5684654/6976294

Halldór Vilhelmsson, gjaldkeri, s. 5656122

Guðmundur K. Guðfinnsson, ritari, s. 5668157/8541257

Friðgeir H. Guðmundsson, meðstj. s. 5546775/8616775

Á fundinum var jafnframt kjörin ný ritnefnd Brýninsins, en í henni sitja Anna Lilja Jónsdóttir, s. 5538253/8648253, Friðgeir H. Guðmundsson, s. 5546775/8616775 og Sigurður Kristjánsson, s. 5534399

Frá formanni

Vetur er genginn í garð og útskurðarfólk hefur tekið til hendinni við verkefni sín, útskurðarnámskeið eru í fullum gangi víða og fleiri virðast sýna útskurðinum áhuga.

Á dagskrá félagsins í nóvember er fræðsluerindi um þekktan útskurðarskóla í Noregi. Eftir áramót er fyrirhuguð fjölbreytt dagskrá, von er m.a. á fulltrúa frá Þjóðminjasafni til að fjalla um íslenskan tréskurð og væntanlega verður námskeið í teikningu fyrir útskurð, en nánar verður greint frá þessu og fleiru í næsta fréttabréfi félagsins. Vorsýning félagsins verður í apríl og hefur áunnið sér fastan sess í starfsemi félagsins. Nýr stjórnarmaður og ritnefndarfólk er boðið velkomið til starfa og fráfarandi stjórnarmanni og ritnefndarfólki þökkkuð þeirra góðu störf.

Ábendingar félagsmanna til stjórnar og efni til ritnefndar er vel þegið og jafnframt minnt á, að áhugamannafélag sem FÁT er og verður aldrei virkara en félagsmenn þess eru.

BRÝNIN

Fréttablað Félags áhugamanna um tréskurð

Birkihlíð 32

105 Reykjavík (s. 553 7768 Vilhjálmur Siggeirsson)

Heimasíða Félags áhugamanna um tréskurð

<http://www.islandia.is/~treskurd>

Umbrot: SamVil ehf